

(۱)

په وگړي او ټولنه باندي د نشه يي توکو د روږد زيانونه ټول ثنا او صفت د هغه الله جل جلاله لپاره دی چې د ټولو مخلوقاتو پالونکی دی هغه پخپل کتاب کې فرمايلي: «وَلَا تُلْفُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۚ وَأَحْسِنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ» ژباړه: خپل ځانونه په هلاکت کښي مه غورځوئ، د بښگني لاره غوره کړئ چې الله بښگنه کوونکي خوښوي»، او زه گواهي ورکوم چې نشته لایق د عبادت مگر يو الله دی چې هيڅ شریک نلری، او زه گواهي ورکوم چې زمونږ سردار او نبي محمد صلی الله علیه وسلم د الله جل جلاله بنده او رسول دی، درود سلام او برکت دي وي په هغه او د هغه په آل او په ملگرو او په هغه چا باندي چې د قیامت تر ورځي پوري په نیکی سره د هغه تابعداري کوي.

و بعد:

الله جل جلاله انسان د ټولو مخلوقاتو څخه د عقل د ورکولو له کبله ځانگړی کړی چې له کبله يي مکلفیت رامنځته شوی همدا عقل د فکر سوچ لپاره بنسټ دی، الله جل جلاله پخپل کتاب کې هغه چاته خبرداری ورکړی چې دغه نعمتونو ته پاملرنه نه کوي او حق يي نه پوره کوي لکه چې فرمايي: «أَفَلَا يَعْقِلُونَ» ایا د دغو حالاتو په لیدلو سره دوی نه پوهیږي؟ بل ځای کې فرمايي: «أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ» ایا تاسي فکر نه کوئ؟» په بل ځای کې فرمايي: «وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعُلَمَاءُ» خو پدې باندي هماغه کسان پوهیږي چې د علم خاوندان دي» بل ځای کې فرمايي: «قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» مور تاسي ته څرگندي روښانه نښانې درښودلي دي، بنایي چې تاسي د پوهي څخه کار واخلي» او په بل ځای کې فرمايي: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى» «بېشکه په دې کښي د هوبښیارانو لپاره ډیري نښانې دي»، حسن بصری رحمه الله پدې هکله وایي: که چیرته عقل اخیستل کیدلای نو خلکو به د هغی په قیمت کې ډیر

لوروالی راوستلو نو ناآشنا خبره ده چي څوک پخپلو پیسو باندي هغه څه واخلې چي فاسد وي.

د اسلام په مبارک دین کې عقل فکر او درک لپاره لوړه مرتبه ده نو شریعت د عقل د ساتني لپاره بیلابیل لاري رامنځته کړي او پدې ترڅ کې یې هر هغه څه حرام گرځولي چې عقل ته پري زیان رسیري او یا هم بې هوښی ورته رامنځته کیري چې خپله پوهه له لاسه ورکوي الله جل جلاله فرمایي: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلُمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» ژباړه: «ای مؤمنانو! په یقیني توګه شراب، جوارې (قمار)، درشلې (بتان) او د فال نیولو غشي ټول ناولي او شیطاني کارونه دي. له هغو څخه ډډه وکړئ، هیله ده چې تاسې ته به بری در په برخه شي»، او نبي کریم صلی الله علیه وسلم چې کله خپلو صحابه کرامو سره بیعت کولو نو ورته یې وفرمایل: (زه تاسو سره بیعت کوم پدې باندي چې د الله جل جلاله سره شریک مه جوړوئ، هغه نفس مه وژنئ چې الله جل جلاله د هغې وژل حرام کړي مګر په حق سره، زنا مه کوئ، غلامه کوئ، او نشه کوونکي شیان مه څکئ)، نو د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د وینا سره سم چې نشه کوونکي شیان مه څکئ په عمومي صیغې سره راغلی چې ټولو نشه یې ټوکو ته شاملیري بغیر لدې چې د هغې نومونو ته ولیدل شي، نو د شرابو سره په حراموالی کې هر هغه شی شریک دی چې عقل پري له منځه ځي هغه که په هر ډول وي برابر خبره ده چې په څکلو سره وي که په بوی کولو سره او یا هم په سنتي لګولو سره.

نبي کریم صلی الله علیه وسلم پدې هکله داسې قوي بنسټ ایښی دی چې د وخت په تیریدلو او د ځای په بدلیدلو او همدارنگه د حالاتو او اشخاصو په بدلون سره هغه نه بدلیري، او داسې صفت یې بیان کړی چې د شرابو او د نشه یې ټوکو په ټولو ډولونو باندي پلي کیري، نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي: هر نشه کوونکی شی د رابو په څیر دی او هر نشه

کونکی شی حرام دی څوک چې په دنیا کې شراب وڅکي او بیا توبه ونه باسي په آخرت کې به د شرابو څخه محروم پاتې کیږي.
نو له همدې ځایه مونږ پوهیږو چې شراب هر هغه څه ته شاملیږي چې نشه ولري برابره خبره ده چې خلکو هغې ته هر څه نوم ورکړی وي هغه که مائع وي او که جامد خو چې د حراموالي معنی پکې شتون ولري چې هغه نشه ده نو حرام دي، نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: هغه چې نشه کونکي شيان وي لږ وي که ډیر حرام دي، همدارنگه بل ځای کې فرمایي: زما د امت ځیني خلک به شراب څکي او هي ته به بل نوم ورکوي.

په هغه چا باندې چې شراب څکي یا خرڅوي او یا هم جوړوي د سخت منعه والي په خاطر نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: د الله جل جلاله لعنت دي وي د شرابو په څکونکي ورکونکي خرڅوونکي اخیستونکي جوړوونکي راوړونکي او په هه چا باندې چې ورته راوړل کیږي، همدارنگه نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: څوک چې په الله جل جلاله او د قیامت په ورځ باندې ایمان او باور ولري نو پداسې دسترخوان باندې دي نه کیني چې شراب ورباندې څکل کیږي.

د اسلام مبارک دین چې کله نشه یې توکي حرام گرځولي دا یې د وگړي او ټولني د ساتني لپاره حرام کړي دي ځکه چې زیانونه او هلاکت لومړی په روږد باندې ناوره اغیزه کوي او د ټولني په سلامتیا باندې منفي اغیزه کوي، شراب عقل له منځه وړي همدارنگه هیبت میرانه او حیا له منځه وړي، ابوبکر صدیق رضی الله عنه د جاهلیت په زمانه کې هم پخپل ځان باندې شراب حرام گرځولي وو لامل یې دا وو چې یوه ورځ ابوبکر صدیق رضی الله عنه په یو شخص باندې چې په نشه یې توکو باندې روږد وو تیریدلو ویی لیدل چې هغه سړی پخپله مردارۍ کې لاس وهي او کله چې بد بوی تري راتلو نو لري کیدو تري نو ابوبکر صدیق رضی

الله عنه وويل دا سري پدي نه پوهيري چي څه کوي، هماغه وو چي ابوبکر صديق رضی الله عنه پخپل ځان باندي نشه حرامه وگرځوله. په يو بل اثر کي راغلي چي د ابوبکر صديق رضی الله عنه څخه د صحابه وو په يوه غونډه کي پوښتنه وشوه آيا په جاهليت کي دي کله شراب څکلي؟ هغه وويل د خدای څخه پناه غواړم چي دا کار مي ندی کړی، هغوی وويل ولي دي داسي کول؟ ابوبکر صديق وويل: د خپلي حيا او ميراني ساتنه مي کوله ځکه څوک چي شراب وڅکي د هغه حيا او ميرانه له منځه ځي، دا خبره نبي کریم صلی الله عليه وسلم ته ورسيدله هغه وفرمايل: ابوبکر ريښتيا وايي ابوبکر ريښتيا وايي.

بي له شکه حقيقت دا دی چي د نشه يي توکو کارول او رورديدل کورنی له منځه وړي او وگړي يي بي لاري کيري همدارنگه څوک چي په نشه يي توکو رورد وي ارزښتونه او انساني احساس يي له منځه ځي چي له کبله يي ناوره پيداي په ټولنه کي خپريزي لکه جنسي ځورونه، د طلاق زياتوالی، کورنی کي درزونه رامنځته کيري چي بيلابيل جرمونه پري ترسره کيري لکه غلا، وژنه، اغتصاب او داسي نور ځکه چي په نشه يي توکو رورد شخص نه پوهيري چي څه کوي او د خپل جرم په انجام هم نه پوهيري، څه چي هغه ته مهم دي دا دي چي په کومه طريقه نشه يي توکي لاسته راوړي.

د څومره جنگونو اور د نشه يي توکو له کبله بل شوی؟ څومره شتمن يي بي وزلي کړي؟ څومره صحت لرونکي يي ناروغه کړي؟ څومره عزتمند يي بي عزته کړي؟ څومره نيکان يي نليله کړي؟ څومره خاوندان يي له ميرمنو جلا کړي؟ څومره کړاوونه يي رامنځته کړي؟ په ځکونکي باندي يي څومره مشقتونه راوستي؟ دا د ټولو رذيلو کارونو سر دی او د هر شر لپاره کيلي، لکه چي د نبي کریم صلی الله عليه وسلم له لوري ابو دردا رضی الله عنه ته په وصيت کي راغلي: شراب مه څکه ځکه چي دا د هر

شر کيلي ده، او عثمان بن عفان رضی الله عنه فرمایلي: تاسو د شرابو څخه ځان وساتئ ځکه چې دا د ټولو خبیثتونو مور ده.

په نشه يي توکو روږدېدل بڼوونې او ورزنی ټولنيزو او اقتصادي چارو او د اخلاقو د کچې د ټیټوالي د لاملونو څخه يو پياوړی لامل دی، همدارنگه ددی ترڅنگ د يو شمير نورو صحي او نفسي ناروغيو لامل کيدلای شي لکه ويره خفگان نفسي او عصبي تشنج د حافظې گډوډي په تکراري ډول د کارونو هيريدل جداوالی د ناکامی احساس د شخصیت وژنه او د ځينو نورو نفسي او عقلي ناروغيو لامل کيږي، نو د همدې لپاره مونږ ته لازمه ده چې ددغه وژونکي خطري سره مقابله وکړو او مخه يي ونيسو، د يو هيواد ځوانان په نشه يي توکو باندي راوستل پدې معنی دي چې دغه هيواد په نښه شوی ترڅو قوت يي کمزوری کړي او د هيواد لوړ ارزښتونه او ښه اخلاق له منځه يوسي.

او دغه خبرداری د نشه يي توکو د زیان په هکله بسنه کوي چې څوک ددې په جال کښي گير شي او دا زهر وڅکي نو داسي وخت به پري راځي چې سم او برابر انسان څخه يو خطرناک موجود جوړوي چې امکان لري غلا وکړي قتل وکړي او يا خپل دين خرڅ کړي ترڅو خپل عصبي رشتي پري خاموشه کړي او دا انسان د ليونتوب د حالت سره مخامخ کيږي، او ددې اړتيا پيدا کيږي چې پخپله نشه کوونکی شخص د خپل شر څخه وژغورل شي همدارنگه کورنی او ټولنه دده د شر څخه وساتل شي.

مونږ دپته ډيره اړتيا لرو چې هر يو له مونږ څخه د خپلو ځوانانو او بچيانو په وړاندي په هرځای او هره برخه کښي مسؤليت ادا کړو، د کورنی څخه نيولی چې بايد سمه روزنه ورکړل شي بيا تر مکتب او پوهنتونه پوري بايد په هغوی پاملرنه وشي، ديني اداري او رسنی هم بايد خپل مسؤليت ادا کړي ترڅو زموږ ځوانان او بچيان د نشه توکو ښکار نه شي، ځکه چې دا دا سي خطر دی چې قيمت يي زموږ د بچيانو عقلونه

د هغوی نفسی او بدني روغتیا او د هغوی د مالونو له منځه وړل دي، نو مونږ ټول باید یو موټی شو ترڅو داسې یو نوی نسل تربیه کړو چې د بنو اخلاقو لرونکی وي او ددې توانمندی ولري چې وده او پرمختګ وکړي، همدارنګه په بشپړه توګه سره په ټول هغو خطرونو باندې پوه اوسي چې هیواد او خلکو ته مخامخ وي.

اقول قولی هذا و استغفرالله لی ولکم

الحمد لله رب العالمين و صلاة و سلاما على خاتم أنبيائه ورسله سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم وعلى آله وصحبه أجمعين.

ډيرو درنو مسلمانانو ورونو:

په روان کال کې د اوبو د ساتني او په ښه ډول کاروني د اونۍ په مناسبت مونږ باید خپلو ځانونو ته د اوبو د نعمت یادونه وکړو چې د الله جل جلاله د لویو نعمتونو څخه یو نعمت دی چې مونږ ته یې راکړی، اوبه د ژوند او د ژوندیو اصل دی د ودې او هوساینې د مهمو سرچینو څخه شمیرل کیږي، الله جل جلاله فرمایي: «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا» «او له اوبو نه مو هر ژوندی شی پیدا کړ» بل ځای کې الله جل جلاله فرمایي: «وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ بَهِيحٍ» ژباړه: «او ته ویني چې ځمکه وچه کلکه پرته ده، بیا چې په کوم ځای کېني مور پر هغې باران و وروو، په ناڅاپي ډول و خوځيږي او ډډه شي او هر راز ښایسته ښېرازه نباتات را وټوکوي».

د اسلام مبارک دین د اوبو نعمت ته ډیر اهتمام ورکړي او مونږ ته یې امر کړی چې په ښه ډول یې وکاروو او دپته یې هڅولي یو چې د اړتیا مطابق یې استعمال کړو، او په اوبو کې اسراف کول یې د نورو په حقونو باندې د ظلم او د تیري د شکلونو څخه یو شکل ګرځولی، یو لوی صحابی نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته راغی ترڅو اودس تري زده کړینو نبي کریم صلی الله علیه وسلم ورته اودس دری ځلي ور وښودلو بیا یې ورته

و فرمایل: دا اودس دی څوک چي پدي کبني زیاتوالی راولي نو هغه بد تیری او ظلم کوي.

او یو ورځ نبي کریم صلی الله علیه وسلم د سعد بن ابی وقاص ترڅنگ تیریدلو وپي لیدلو چي اودس کوي، ورته یي وفرمایل: دا څه اسراف کوي ای سعده؟ هغه ورته وویل: په اودس کې هم اسراف کیري ای د الله رسوله؟ هغه ورته وفرمایل: هو اگر که ته په یو روان نهر باندي هم ووسي.

د اسلام مبارک دین اوبو ته د یو ملي او بشري شتمنی په نظر گوري ځکه چي د ټولو خلکو پدي کې حق دی او څوک تري نه شي محروم کیدلای نو د همدې لپاره نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی: په دریو شیانو کې خلک شریک دي اوبو گیاه او اور کې.

د اوبو د اهمیت په هکله نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی: څوک چي د اوبو څا وکیندي اگر که د هغي څا څخه کوم د روح خاوند د انسانانو پیریانو او مرغانو څخه اوبه هم ونه څکي بیا هم الله جل جلاله د قیامت په ورځ هغه ته اجر ورکوي، همدارنگه نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی: اووه داسي کارونه دي چي د هغي اجر به د مرگ څخه وروسته هم بنده ته په قبر کې ورکول کیري: لومړی دا چي څوک چا ته علم وښايي، بل دا چي ویاله یا نهر وباسي، بل دا چي څا یا کوهی وباسي، بل دا چي نیالگی وکري، یا جومات جوړ کري یا د قرآن کریم مصحف چاته ورکري یا داسي بچیان پریردي چي د مرگ څه وروسته ورته دعا وغواړي.

په پای کې مونږ پدي ټینگار کوو چي د اوبو ککرتیا او بی ځایه مصرفول او د هغي ساتنه نه کول د فساد د ډولونو څخه یو ډول دی چي الله جل جلاله د هغي څخه منعه کري ده لکه چي الله جل جلاله فرمایي: «

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا» ژباړه: «او په ځمکه کبني فساد مه را ولاړوی چي کله په هغي کبني اصلاحات راغلي دي»، نو د اوبو هر

څاخکی د ژوند سره برابر دی همدارنگه هر څاخکی د اوبو د ارزښتناک مال سره برابر دی، او ددی له منځه وړل او بي ځایه کارول د مهمو او ارزښتناکو شیانو له منځه وړل دي چې باید ساتنه یې وشي، نو د همدې لپاره په مونږ ټولو باندې لازمه ده چې ددغه نعمت شکر وباسو او ساتنه یې وکړو ځکه چې په نعمت باندې شکر ویستل د هغې د دواموالي او زیاتوالي لامل ګرځي لکه چې الله جل جلاله فرمایي: «وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ» ژباړه: «او په یاد ولری، ستاسې رب خبردار کړي و است چې که شکر و باسی؛ نو پر تاسې به لا زیاته پېرزوینه وکړم».

الله تعالی دي د مصر او د هغې د ولس او ځوانانو ساتنه وکړي
الله تعالی دي د مصر پوځ پولیسو او د ارزښتونو ساتنه وکړي او د هر ډول بدیو څخه دي په امن کې لري.